

SZAKIRODALOM.

Heinrich Gusztáv: *Egyetemes irodalomtörténet. Szerkeszti —. Első kötet: Ókori keleti népek és hellének. — Második kötet: Rómaiak és románok.* Budapest, 1903, 1905. Franklin-társulat. Nagy 8-r. XX, 742 l., 40 műmelléklet; XV, 915 l., 31 műmelléklet. Egy-egy kötet ára füzve 16, félbőr-kötésben 20 K.

A könyvek bibliografiailag teljes és helyes leírásához, *Mira* szerint¹ szükséges, hogy azok külső és belső értéke felől teljesen tisztában legyünk. A könyvek külső értékét a nyomtatás szépsége, a papiros minősége, a lapszélek méretei, az illusztrációk értéke s a kiadás ritkasága adják meg. Mindezen tulajdonságok fölismerésére és értékelésére a bibliológia tanít. A könyv belső becebe tartalmuk minőségétől függ. Ez utóbbi megállapítására főként irodalomtörténeti ismereteink képesítenek: innen van az a felfogás, mely az irodalomtörténetet a bibliografus egyik legfontosabb segédeszközévé avatja. Viszont a bibliográfia is egyik fontos, sőt nélkülözhetetlen kiegészítője az irodalomtörténeti kutatásnak, melynek igénybevétele nélkül az elmeművek megbízható kronológiájára még csak nem is gondolhatunk.

Mindenképen megokolt tehát, hogy legújabb és bizvást mondhatjuk, legnagyobb szabású irodalomtörténeti vállalkozásunk első két kötetét, legalább röviden, bemutassuk e folyóirat hasábjain.

Az öt kötetre tervezett nagyszabású vállalat élén *Heinrich Gusztáv*, a magyar tudományos akadémia főtitkára s közismert irodalomtörténész áll, a kinek egyénisége teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy az egyes kötetek az irodalomtörténeti kutatás mai színvonalán kerüljenek ki a sajtó alól. Feladata megoldásában a dolgozótársak egész serege támogatja, a kik kevés kivétellel »tudományuknak elismert tekintélyei« s a felölelt, jobbára óriási anyag alapos ismerői.

¹ Giuseppe M. *Mira*, Manuale teorico-pratico di bibliografia. Palermo, 1862. I. köt. 17 l.

Az első kötet *Heinrich* Gusztávnak, az egész munka céljáról és irányáról szóló bevezető fejtegetésén kívül, az ókori keleti népek s a hellének irodalmának fejlődését tárgyalja. Indiáról *Fiók* Károly, Khina és Japánról ugyanő meg *Kühnert* Ferencz, Egyiptomról *Mahler* Ede, a zsidókról *Neumann* Ede, az arabokról *Goldzieher* Ignác, Persiáról *Kégl* Sándor, az örményekről pedig *Patrubány* Lukács értekeznek. A kötetnek szinte felét (a 377. oldaltól végig) a görögség foglalja el, melynek egész napjainkig terjedő irodalmi mozgalmairól három tudósunk ad számot. Az ókort az alexandriai iskola kivételével, melyről *Latkóczy* Mihály nyújt képet, *Hegedüs* István ismerteti, míg a középkori és újkori emlékeket *Pecz* Vilmos tárgyalja.

A második kötet, mely az anyag gazdagsága folytán az eredetileg tervezett negyven ívről hatvanra dagadt, elsősorban az ókori római irodalom ismertetését nyújtja *Csengeri* János tollából, ezután következik *Becker* Fülöp Ágost összefoglaló bevezetése a román népek irodalomtörténetéhez, melyek közül *Balogh* Ármin a keresztény latin irodalmat, *Hernádi* Mór a provenceit és katalánt, *Haraszi* Gyula a francziát, *Radó* Antal az olaszt, *Becker* Fülöp Ágost a spanyolt, *Huszár* Vilmos a portugált, *Alexics* György az oláht és *Gombocz* Zoltán a rhätorománt dolgozta fel.

Nem lehet feladatunk, hogy azt a sokfelé szétágazó anyagot, mely már e két kötetben is fel van halmozva, kritikai elbírálás alá vessük: ez az egyes részeket vizsgáló szakbeli tudósok feladata; részünkről beérjük azzal, hogy fölkeltsük olvasóink s főként vidéki könyvtáraink vezetőinek figyelmét erre a munkára, mely a hasonló külföldi vállalatokat úgy tartalom, mint kiállítás dolgában nemcsak utóléri, hanem sok tekintetben felül is mulja.

Külön dicséretet érdemel a munka gazdag és szakszerű illusztrálása, mely *Riedl* Frigyes szaktudásának s buzgókodásának köszönhető. Az irodalomtörténetnek a bibliografiai ismeretekkel való érintkezése itt jelentkezik a legkézzelfoghatóbb módon. A képeknek kétséggel legtanulságosabb részét éppen a kiváló kéziratok, *editio princeps*-ek s autogrammok reprodukciói adják, melyek szép számmal vannak képviselve az eddig megjelent 456 szöveggép és 40 műmelléklet között. Σ.

G. Fumagalli. *Lexicon typographicum Italiae. Dictionnaire géographique d'Italie pour servir à l'histoire de l'imprimerie dans ce pays.* Florence, 1905. Leo S. Olschki. 8-r. XLVII, 587 l.

Giuseppe *Fumagalli*, milanói könyvtáros, a kinek az olasz bibliografiai irodalom oly sokat köszönhet (*Biagi*-val szövetkezve ő dolgozta át olasz nyelven *Petzhold* könyvtárát, G. *Ottino* társaságában pedig megindította 1889-ben a Bibliotheca biblio-